UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Københavns Universitet

Ruslands fødevareboykot

effekter på dansk økonomi

Jacobsen, Lars Bo; Jensen, Hans Grinsted; Schou, Jesper Sølver; Zobbe, Henrik; Lind, Kim Martin Hjorth

Publication date:
2014

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Jacobsen, L. B., Jensen, H. G., Schou, J. S., Zobbe, H., & Lind, K. M. H., (2014). *Ruslands fødevareboykot: effekter på dansk økonomi* , 6 s., aug. 28, 2014. IFRO Udredning Nr. 2014/11

Download date: 07. Oct. 2026

INSTITUT FOR FØDEVARE- OG RESSOURCEØKONOMI
KØBENHAVNS UNIVERSITET

IFRO Udredning

Ruslands fødevareboykot: effekter på dansk økonomi

Lars-Bo Jacobsen
Hans G. Jensen
Jesper Sølver Schou
Henrik Zobbe
Kim M. Lind

2014 / 11

IFRO Udredning 2014 / 11

Ruslands fødevareboykot: effekter på dansk økonomi

Forfattere: Lars-Bo Jacobsen, Hans G. Jensen, Jesper Sølver Schou, Henrik Zobbe, Kim M. Lind

Udarbejdet i henhold til aftalen mellem Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om myndighedsberedskab.

Se flere myndighedsaftalte udredninger på
www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg
www.ifro.ku.dk

28. august 2014

Ruslands fødevareboykot – effekter på dansk økonomi

Lars-Bo Jacobsen, Hans G. Jensen, Jesper Sølver Schou, Henrik Zobbe og Kim M. Lind
Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet.

Indledning

Krisen på Krim og i Ukraine har medført sanktioner mod Rusland fra vestlige nationer. Rusland har som modsvar den 7. august 2014 indført et forbud gældende i et år mod import af fødevarer omfattende oksekød, svinekød, fjerkrækød, mælk og mejeriprodukter, grøntsager, frugter, nødder, fisk og skaldyr foruden forarbejdede fødevareprodukter fra EU, USA, Canada, Australien og Norge, se appendiks A.

Nærværende notat belyser økonomiske konsekvenser for Danmark af den Russiske boykot af dansk fødevareeksport. Dansk eksport til Rusland af de boykottede varer præsenteres i næste afsnit. Derefter præsenteres beregninger baseret på en national generel ligevægtsmodel, AAGE, der resulterer i skøn for effekten af boykotten på produktion, priser, indkomstskabelse og beskæftigelse. Notatet afsluttes med afrundende bemærkninger om de overordnede konsekvenser af boykotten.

Dansk eksport til Rusland i 2013 af boykotramte varer

I 2013 eksporterede Danmark for 11,8 mia. kr. til Rusland, Jacobsen et al (2014). Andelen af fødevarer i eksporten til Rusland er høj og udgjorde 4,9 mia. kr. i 2013 svarende til 41 %[1]. Andelen af fødevarer i Danmarks samlede eksport udgør 22 %. Danske eksporterhverv rammes derfor særligt af den russiske fødevareboykot, om end ikke alle fødevarer er udsat for boykot. Den samlede danske eksport til Rusland af boykotramte fødevarer udgjorde i 2013 2,9 mia. kr., hvor eksport af diskretionerede varer ikke indgår, som det fremgår af tabel 1. Eksporttallene for diskretionerede varer hemmeligholdes af Danmarks Statistik grundet i konkurrencehensyn for de involverede virksomheder.

[1] Eksporten i Jacobsen et al (2014) på 4,9 mia. kr. er opgjort ud fra Danmarks Statistiks udenrigshandelsstatistik efter KONJ-nomenklaturen. Denne nomenklatur benytter få aggregerede varegrupper. Ifølge opgørelsen efter SITC-nomenklaturen, der er langt mere detaljeret, opgøres fødevareeksporten til Rusland til 4,3 mia. kr. Forskellen på de to opgørelser skyldes, at i den aggregerede KONJ-nomenklatur indgår nogle ikke-fødevarer i de medtagne grupper, hvorimod det er muligt at udelukke disse fra fødevarekategorien efter SITC-nomenklaturen.

Værdien af de boykotramte fødevarer udgør 3,5 % af den samlede eksport af omfattede fødevarer. Nogle varer rammes hårdere end andre, som det ses i tabel 1. Således bliver knap 6 % af slagtesvineeksporten og 4 % af mejerieksporten ramt, mens eksempelvis frugt og grønt samlet set kun vil opleve begrænsede direkte tab. Dog kan frugt og grønt sektoren få relativt større tab på kort sigt, da produkterne er hurtigt fordærvelige og dermed muligvis ikke kan nå at finde anden afsætning, idet EU's indre marked berøres generelt af importforbuddet.

Tabel 1. Dansk eksport af boykotramte varer i 2013.

	Samlet dansk eksport, 1.000 kr.	Dansk eksport til Rusland, 1.000 kr.	Andel af samlet eksport, %
Levende svin	5.547.476	91.465	1,65
Svinekød	25.473.441	1.507.562	5,92
Oksekød	2.985.405	99.353	3,33
Fjerkrækød	2.436.743	15.355	0,63
Mejerier	14.818.915	602.594	4,07
Fiskeri	4.061.506	29.645	0,73
Fiskefabrikker	13.946.196	253.831	1,82
Gartneri	346.749	2.586	0,75
Konserves o.a.	786.984	3	0,00
Andet fødevarefremstilling	14.185.019	321.471	2,27
I alt	**84.588.434**	**2.923.863**	**3,46**

Kilde: Danmarks Statistik

Effekter af Ruslands fødevareboykot på den danske økonomi

Med udgangspunkt i en national generel ligevægtsmodel for den danske økonomi, AAGE, beregnes effekter af bortfald af eksport til Rusland af de boykottede varer vist i tabel 1 for den danske økonomi. Modellen sammenligner to ligevægtssituationer, i dette tilfælde ligevægten før boykotten med ligevægten efter, hvor overgangen fra den første til den anden ligevægt ikke beregnes i modellen. På det meget korte sigt kan der være omkostninger afledt af boykotten, der ikke opfanges i modellen. Således kan højst fordærvelige varer muligvis ikke nå at finde andre destinationer, varer emballeret til det russiske marked kan kræve ompakning, der kan komme nogle øgede lager- og transportomkostninger, etc. Sådanne omkostninger må forventes hovedsageligt at være engangsomkostninger og ikke nogle der i sig selv påvirker ligevægten efter tilpasningen er fundet sted. Ligesom afsætning på alternativer markeder ikke etableres fra en dag til en anden, men også må forventes at indebære transaktionsomkostninger.

Eksporten af de ramte sektorer reduceres svarende til eksporten til Rusland af de boykotramte varer. Dette fungerer i modellen som et fald i efterspørgslen efter danske eksportvarer. Derfor falder priser på dansk eksport af de pågældende varer, hvilket fører til fald i indkomst og ændret ressourceforbrug, herunder beskæftigelse. I anden omgang vil faldet i indkomst føre til reduceret forbrug både privat og offentligt foruden fald i investeringer. Modellen regner sig frem til en ny ligevægt for dansk økonomi, hvor resultaterne heraf vises i nedenstående tabeller.

Boykotten er i udgangspunktet fastsat til et år fra Russisk side, hvorfor effekterne foreløbig må antages at være temporære. Derfor forventes kapitalapparatet i den danske økonomi ikke at ændres væsentligt på det korte sigt, ligesom reallønnen og det private forbrug ikke påvirkes synderligt som følge af boykotten. I fald boykotten forlænges vil effekterne slå igennem via tilpasning af kapitalapparat (reducerede investeringer), lavere privatforbrug som følge af faldet i indkomst og ligeledes et fald eller reducerede stigninger i lønnen. Dette er dog kun teoretisk, da boykotten som nævnt er berammet til at gælde et år.

De anvendte antagelser bag modelanalyserne er således:

På kort sigt

- Eksogent privatforbrug, fleksibel handelsbalance som andel af BNP
  da boykotten forventes at være temporær sker der ikke ændringer i privatforbruget, da den langsigtede indkomst for forbrugerne ikke forventes påvirket synderligt. Derimod forværres handelsbalancen, da der ikke er behov for at ændre den langsigtede politik, der bl.a. har som mål at opretholde handelsbalancen.
- Eksogent kapitalapparat i hver sektor, i stedet varierende afkastrate
  da boykotten kun forventes at være temporær, sker der ikke kapitaltilpasninger, hvilket i sig selv er omkostningsfuldt. Afkastraten for kapitalen bliver derfor lavere i boykotperioden, men forventes tilbage på ligevægtsniveau efter ophør af boykotten.
- Eksogen realløn, i stedet fleksibel beskæftigelse
  på langt sigt er fuld beskæftigelse et mål for den førte politik. Da boykotten forventes at være temporær ændres denne politik ikke synderligt, hvorfor beskæftigelsen får lov at falde i boykotperioden med forventning om tilbagevenden til fuld beskæftigelse efter boykotten.

På lang sigt vendes antagelserne

- Handelsbalancen som andel af BNP holdes konstant, via en implicit finanspolitik
  et mål for den førte politik er at fastholde handelsbalancen. Såfremt boykotten forlænges/bliver permanent må politikken ændres med henblik på genoprettelse af handelsbalancen
- Det private forbrug bestemmes endogent
  det private forbrug bestemmes ud fra den forventede langsigtsindkomst. Hvis boykotten forlænges/bliver permanent ændres langsigtsindkomsten og dermed privatforbruget.
- Kapitalapparatet er fleksibelt, mens bruttoafkastraten fastholdes
  (lejepris på kapital / Investeringsprisindekset)

på langt sigt er afkastraten eksogent bestemt, hvorfor kapitalapparatet må tilpasses til denne.

- Lønnen tilpasses så fuld beskæftigelse opnås
  på langt sigt har den førte politik som mål at opnå fuld beskæftigelse, foruden almindelige udbuds- og efterspørgselsvirkninger på reallønnen slår igennem.

Tabel 2. Effekter på den danske økonomi af den Russiske boykot

		Reale ændringer, kort sigt		Reale ændringer, lang sigt	
Forsyningsbalance.	**Mia. kr.**	**%**	**Mia. kr.**	**%**	**Mia. kr.**
Bruttonationalprodukt, BNP	1.857	-0,016	-0,29	-0,003	-0,05
Import af varer og tjenester	914	-0,107	-0,98	-0,190	-1,74
Eksport af varer og tjenester	1.019	-0,119	-1,21	-0,091	-0,92
Indenlandsk endelig anvendelse	1.752	0,000	0,00	-0,021	-0,36
Privat forbrugsudgift	906	0,000	0,00	-0,008	-0,07
Offentlig forbrugsudgift	524	0,000	0,00	-0,008	-0,04
Faste bruttoinvesteringer mv.	321	0,000	0,00	-0,073	-0,23
Lagerændringer	1	0,000	0,00	0,000	0,00
Forbrugerpriser		-0,046		-0,081	
Realløn		0,000		-0,063	
Aflønning af kapital		-0,115		-0,075	
Aflønning af jord		-3,628		-6,589	
Beskæftigelse, antal personer	2.772.287	-0,029	-792	0,000	

I tabel 2 vises resultaterne af modelanalyserne med AAGE. Bortfaldet af eksport af de boykotramte varer resulterer i et fald i BNP på 290 mio. kr. på kort sigt svarende til en reduktion på 0,016 %. Handelsbalancen forværres med godt 200 mio. kr., da den samlede danske eksport reduceres mere end importen. Da privatforbruget holdes konstant på kort sigt, må reduktionen i indkomst slå ud i faldende priser. Således estimerer analysen et fald i forbrugerpriserne på 0,046 %. Ligeledes falder forrentningen af kapital med 0,115 %. Det største fald opleves i jordrenten, da landbrugsjord har ringe muligheder for alternativ anvendelse, eller finde anvendelse der kan opretholde jordlejen. Beskæftigelsen estimeres til at falde på kort sigt med 792 fuldtidsbeskæftigede, mens den på lang sigt er uændret grundet løntilpasning.

På langt sigt, hvis boykotten forlænges, tilpasses kapitalapparatet, ligesom privatforbruget og reallønnen justeres. Derved vil effekterne komme til udtryk igennem ændret produktivitet, som fører til fald i BNP på omkring 0,003 % eller 50 mio. kr., hvilket er noget lavere end kortsigtseffekterne. Handelsbalancen genoprettes, hvorfor importen falder mere end eksporten. Den endelige indenlandske anvendelse inkluderende både privat og offentligt forbrug foruden investeringer og lagerændringer falder med 360

mio. kr., 0,021 %. Dette fald fremkommer af et fald i det private forbrug på 70 mio. kr. og et fald i offentligt forbrug på 40 mio. kr. Den største effekt ses på bruttoinvesteringerne, hvor faldet er på 230 mio. kr. Faldet i forbrugerpriserne fordobles næsten på langt sigt i forhold til det korte sigt, mens reallønnen forventes at falde med 0,063 %. Aflønningen af kapital forbedres en smule i forhold til det korte sigt, hvorimod jordrenten oplever forværrelse med et fald på 6,59 % på langt sigt. Disse tilpasninger på langt sigt er bl.a. med til at sikre, at beskæftigelsen opretholdes.

Afrunding

Effekterne af den russiske boykot af danske fødevareprodukter må samlet set siges at have begrænsede virkninger på den danske økonomi som helhed. Såfremt det skulle ske at boykotten forlænges, hvilket der ikke er stærke indikationer for, vil effekterne øges i forhold til det korte sigt, som eksempelvis et fald i BNP på 0,05 % mod 0,016 % på kort sigt. Men overordnet vurderes de samlede effekter at være af behersket omfang. På kort sigt kan opleves et fald i antal fuldtidsbeskæftigede på knap 800 fuldtidsbeskæftigede. Der kan forventes nogle ikke-modellerede omkostninger relateret til at omdirigere afsætningen, som eksempelvis omemballering af varer tiltænkt det russiske marked foruden øgede lager- og transportomkostninger, om end sådanne omkostninger må forventes kun at optræde i forbindelse med omlægning til andre markeder. Dog må det forventes, at de globaliserede danske fødevareindustrier i løbet af en vis periode formår at finde andre markeder for de produkter, der ellers ville være eksporteret til Rusland, hvilket vil trække i retning af at reducere de beregnede effekter, hvilket vil kræve en analyse af de globale udbuds- og efterspørgselseffekter i forbindelse med boykotten. Det må dog nævnes, at også fødevareprodukter fra andre EU-lande, USA, Canada, Australien og Norge skal finde andre markeder, hvorfor der kan opleves skærpet konkurrence. På den anden side må det forventes, at den russiske fødevareefterspørgsel bliver dækket af andre fødevareeksporterende ikke-boykotramte lande som eksempelvis Brasilien og Argentina, hvilket reducerer konkurrencen fra disse lande på tredje-landes markeder. Nettoeffekten på verdensmarkedet heraf er derfor vanskelig at forudsige. Samlet må der forventes et vist, formodentligt begrænset, fald i priser for danske boykotramte produkter, som følge af bortfald af det russiske marked.

Referencer

Jacobsen, L.-B., K.M. Lind og H. Zobbe (2014): *Den danske vareeksport til Rusland – betydning for indkomst og beskæftigelse*, Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. (IFRO Dokumentation; nr. 2014/2).

Appendiks A

List of agricultural products, raw materials and food stuff originated from the USA, EU countries, Canada, Australia and Norway banned for one year for import to the Russian Federation.

HS Code	Name of product
0201	Meat of bovine animals fresh or frozen
0202	Meat of bovine animals frozen
0203	meat of swine (pork), fresh, chilled or frozen
0207	meat and offal of poultry, fresh, chill or frozen
0210	meat and offal salted, dried or smoked
0301, 0302,0303,0304,0305,0306, 0307,0308	Fish, lobsters, molluscs, shrimps and other invertebrates
0401,0402,0403,0404,0405, 0406	Milk and dairy products
0701,0702,0703,0704,0705, 0706,0707,0708,0709,0710, 0711,0712,0713, 0714	Vegetables, rooted vegetables, tubers
0801,0802,0803,0804,0805, 0806,0807,0808,0809,0810, 0811,0812,0813	Fruit and nuts
1601 00	sausages, similar products made of meat by-products and blood; products made of the same ingredients
1901 90 110 0, 1901 90 910 0	Processed products including cheese and cottage cheese based on vegetable fats
2106 90 920 0, 2106 90 980 4, 2106 90 980 5, 2106 90 980 9	Food products (products containing milk based on vegetable fats)